

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 10 Sayı: 48 Volume: 10 Issue: 48

Şubat 2017 February 2017

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

DÜNYA SİYASETİNDE ALGI, TREND VE DÖNÜŞÜM

PERCEPTION, TREND AND TRANSFORMATION IN WORLD POLITICS

Ümmühan KAYGISIZ*

Öz

Küreselleşme dünyanın en yaygın uluslararası ilişkiler dili olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşmenin, birbirine bağlı materyal ilişkilerinin gelişimini kapsayan çok yönlü bir fenomen olduğunu göz önünde bulundurmak önemlidir. Bu nedenle, küreselleşme birbirine bağlı olgular kümesinin kısaltılmış bir halidir ve bir süreci, bir politikayı veya dünya çapında değişiklikler üreten uluslararası güçlerin ürününü tanımlamak için kullanılan bir terimdir.

Dünya Siyaseti, uluslararası alandaki ilişkileri keşfetmek ve doğru algılamaya yardımcıdır. Bununla ilgili bütün teoriler olası geleceğin haritalardır. Teoriler, parçaları birleştirip doğru bir resim oluşturmak ve küresel koşulların yorumlanması için gereklidir. Küresel dünyada değişim ani veya yavaş olabilir. Fakat kendi hızıyla sürekli hareket eder, tarih küresel değişimin evrimsel yönünün belirsiz olduğunu hatırlatmaktadır. Bazı eğilimler, inanılmaz derecede yavaş bir evrim sürecinde, ancak yüzlerce yılda çarpıcı dönüşümler yapabilirken, diğerleri, tam tersi olabilirler. Değişiklikler meydana geldiğinde, insanlar düşünmeye ve yorumlamaya ihtiyaç duyarlar.

Son dönemlerde dünya genelinde önemli gelişmelerle birlikte siyasetin küresel veya dünya çapındaki boyutunun daha önemli hâle geldiği şüphesizdir. Dünya toplumunu bütün olarak ilgilendiren siyasî sorunlar, küresel nitelik kazanmıştır. "Küresel" sorunlar çevreden ekonomiye kadar çeşitlidir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı küreselleşme ile beraber farklı bir algılama süreci geçiren dünya siyaseti kavramının algı, trend ve dönüşüm boyutunu literatür taraması eşliğinde ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Dünya Siyaseti, Küreselleşme, Trend, Dönüşüm.

Abstract

Globalization is defined as the most widespread international relations in the world. It is important to consider that globalization is a multi-faceted phenomenon involving the development of interconnected material relations. For this reason, globalization is an abbreviated set of interconnected phenomena and is a term used to describe the product of a process, a policy, or international forces that produce changes around the world.

World Politics is helping to discover and understand the relationships in the international arena. All the theories about it are maps of your possible future. Theories are necessary to combine fragments to form a correct picture and to interpret global conditions. In the global world, change can be immediate or slow. But it is constantly moving at its own pace, and history reminds us that the evolutionary direction of global change is uncertain. Some trends can do striking transformations in a slow evolutionary process at an incredible rate, but in hundreds of years, while others can be just the opposite. When changes come to fruition, people need to think and interpret.

It is doubtless that the global or global dimension of politics has become more important in recent times, with important developments around the world. Political issues that concern the world as a whole have gained a global character. It is as diverse as the economy that surrounds "global" problems. The aim of studying this direction is to reveal the perception, trend and transformation dimension of the world politics concept which has undergone a different perception process with the aim of globalization in the context of literature review

Keywords: World Politics, Globalization, Trend, Transformation.

1. GİRİŞ

"Trend kader değildir"

Rene Dubos, Fransız fütürist

Günümüzde, Avrupalılaşıma ve küreselleşme gibi olguların ön plana çıktığı dönemde ulus devletlerin artık bu zamana uymadığı görüşü hakimdir. Buna rağmen, yirminci yüzyılın sonlarından kısa bir süre önce, ulusal meşruiyete sahip daha fazla devlet, Avrupa'da şimdiye kadar olmadığı kadar kısa bir süre içinde yaratılmıştır. İsviçre, İtalya ve Almanya'daki çok sayıda küçük eyaletin birleşmesinden ve 1878 Berlin Kongresi'nden bu yana, Avrupa'daki ve dünyadaki devletlerin sayısı sürekli artmış ve Avrupa'da 22 eyalette 1900'den bugüne 50'ye, tüm dünyada 50 den 195'e çıkmıştır. Yirminci yüzyılda her 9 ayda bir yeni bir devlet kurulmuştur. Yirmi birinci yüzyılda da, kendi ulus devletlerini kurmak için sürekli talep vardır ve devlet sayısı, yavaş da olsa artmaya devam etmektedir (Jahn, 2015:1).

* Yrd. Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu, ummuhankaygisiz@sdu.edu.tr

Son dönemlerde dünya genelinde bu gelişmelerle birlikte siyasetin küresel veya dünya çapındaki boyutunun daha önemli hâle geldiği şüphesizdir. Açıklandığı üzere sadece devlet sayısında değil BM gibi uluslararası örgütlerin sayısında da artış görülmektedir. Dünya toplumunu bütün olarak ilgilendiren siyasi sorunlar, küresel nitelik kazanmıştır. "Küresel" sorunlar çevreden ekonomiye kadar çeşitlidir.

Küresel düzeydeki siyaset, ulusal, yerel ve hatta diğer hiçbir düzeyin ötesine geçmemiştir. Bu nedenle küresel siyaset kavramı, "küresel" sözcüğünün ikinci anlamına yaklaşır. Bu bakımdan küresel, kapsamlı demektir ve sâdece bir bütün olarak sistemi değil, sistem içerisindeki bütün unsurları ifade eder. Böylece küresel siyaset, sâdece küresel düzeyde değil, aynı zamanda ve daha da önemlisi bütün düzeylerde (dünya çapında, bölgesel, ulusal, ulus-altı vb.) ortaya çıkar.

Toplumlar karşılaştığı sorunları siyasi olarak öngörmede yetersizdirler. Başka bir deyişle, siyasi sorular sadece uzmanlar tarafından çözülecek teknik meseleler değildir. Düzgün siyasi sorular/sorunlar her zaman çelişkili alternatifler arasında seçim yapmamızı gerektiren kararları içerir.

Küresel geleceğe ilişkin pek çok varsayım, daha önceki olay ve deneyimlerdeki bazı çıkarımlara dayanmaktadır. İnsanlar genelde mevcut trendleri anlayışlarına dayanarak gelecek umutları hakkında spekülasyon yaparlar. Tahminleri bu kadar zor kılan şey dünya politikasını çevreleyen belirsizliklerin karmaşıklığıdır; bazı eğilimler görünüşte aynı yönde ilerlemekte, bazıları da yön değiştirmektedir; Bazı eğilimler kesişirken bazıları zamanla ayrılır; bazı trendler diğer eğilimlerin hızını arttırırken, yine de farklı global eğilimler diğerlerinin etkisini azaltır. Farklı eğilimlerin anlamını deşifre etme konusunda iki yol vardır: (1) geçici olanlarla dünya siyaseti üzerinde belirgin ve kalıcı bir etkiye sahip olanları ayırt etmek ve (2) Herhangi bir tek eğilime kapılmak yerine, en önemli eğilimleri tasarlamak.

Çalışmanın amacı küreselleşme ile beraber farklı bir algılama süreci geçiren dünya siyaseti kavramının algı, trend ve dönüşüm boyutunu literatür taraması eşliğinde ortaya koymaktır.

2. MODERN DÖNEM TOPLUMU

"Ölümcül yanılısama, sabit bakış açısıdır. Hayat büyüme ve hareket olduğu için, sabit bir bakış açısı, kimliği olan herkesi öldürür."

Brooks Atkinson, Amerikan Tiyatro Eleştirmeni

Post-traditional/modern toplum denildiğinde akla gelen kişi olarak Anthony Giddens'in anılması söz konusudur. Giddens'in bu kavramla belirtmek istediği şey sahip olduğumuz benlik ve kimlik için günlük yaşamdaki çeşitli değişiklikler ve adaptasyondur. Modernlik, küresel düzeyde deneysel hale gelmiştir ve sonucunu kontrol edemediğimiz küresel tehlikelere sahiptir: "Üretilen belirsizlik" hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Giddens, bu belirsizliklerin çoğunun insan bilgisinin büyümesiyle yaratılmış olduğuna inanmaktadır. Bunlar, sosyal hayata ve doğaya insanın müdahalesinin sonucudur. Üretilen belirsizliğin büyümesi, anlık küresel iletişim araçlarının ortaya çıkması sayesinde küreselleşmenin yoğunlaşmasıyla hızlandırılmıştır. Kozmopolit bir küreselleşmiş toplumun gelişimi, geleneklerin sorgulamaya açıldığı, değiştiği ve artık geçmişte olduğu gibi kabul edilemeyeceği anlamına gelmektedir (Mouffe, 2005:46).

Üretilen belirsizlik şimdi toplumsal yaşamın tüm alanlarına girdiği için, post-geleneksel bir toplumsal düzenin yükselişine "sosyal dönüşümsellik" eşlik etmiştir. Bireylerin bu nedenle, günlük eylemlerinde hareket etmeleri gereken çok sayıda bilgiyi işleme koymaları gerekir. Giddens, sosyal dönüşümselliğin gelişiminin, aslında, hem ekonomide hem de siyasetteki çeşitli değişiklikleri anlamamanın anahtarı olduğunu doğrulamaktadır. Örneğin sanayi sonrası işletmelerde post-Fordizmin ortaya çıkışı genellikle teknolojik değişimler bilhassa bilgi teknolojisinin etkisi açısından analiz edilmiştir. Fakat "esnek üretim" ve "aşağıdan yukarıya karar verme"nin büyümesinin temel nedeni, yüksek dönüşümsel bir evrenin, işletmenin tanınması ve üzerinde durması gereken daha fazla özerkliğe yol açmasıdır.

Benzer bir argüman, örgütsel etkinlik için gerekli şartlardan biri olan siyaset alanına ilişkin bürokratik otorite ile ilgilidir. Bu bağlamda bürokratik sistemler kaybolmaya başlar ve devletler vatandaşlarını artık "özneler" olarak ele alamazlar (Mouffe, 2005:47).

Giddens, "özgürleşme" moduna karşı çıkan "yaşam siyaseti" açısından düşünmek gerektiğini savunur. "Yaşam siyaseti, küreselleşen eğilimlerin benliğin yansıtılmalı projesine derinden girdiği ve bunun yerine öz-gerçekleştirme süreçlerinin küresel stratejileri etkilediği post-geleneksel bağlamlarda kendini gerçekleştirme süreçlerinden kaynaklanan siyasal konularla ilgilidir. Dolayısıyla yaşam siyaseti ekolojik soruları ve işin değişen doğası, aile, kişisel ve kültürel kimliği içermektedir. Özgürleşme politikası, yaşam şansını ve farklı kısıtlamalardan bağımsız olmayı ifade ederken, yaşam politikası yaşam kararlarıyla ilgilidir. Bu kararlar doğal ya da geleneksel olan şeylerin seçime açıldığı geleneksel bir dünyada nasıl yaşamamız gerektiğine dair kararlardır.

Bir toplum düzeni, yeni bir "üretken siyaset" türünü gerektirir Buna göre: (1) arzulanan sonuçlar üstten belirlenmemiştir; (2) aktif güvenin kurulabileceği ve sürdürülebileceği durumlar yaratılmıştır; (3) özerklik,

belirli programlar veya politikalar tarafından etkilenenlere verilir; (4) maddi zenginlik de dahil özerkliği güçlendiren kaynaklar üretilir; (5) siyasi gücü merkezleştirilir.

3. KÜRESEL EĞİLİMLER VE KONULAR

Günümüz dünyasında bazıları entegrasyon yönünde, diğerleri parçalanmaya işaret eden farklı küresel eğilimler ortaya çıkmıştır. Dünya bir araya gelirken aynı anda ayrılıyor gibi de görünmektedir. Belirgin karakteristiklerinin henüz bir tanım bulamadığı yeni bir küresel sistem ortadadır. Fakat anlaşılabilir bir şekilde, belirsizlik ve öngörülemezlik günümüzün hâkim durumudur. Kesin olan bir şey, sarsıcı değişimler, eski inançların ve akılcı vizyonların bilgeliğine meydan okumaktadır. Hem kargaşa hem de türbülans çağdaş uluslararası ilişkileri tanımladığından, geleneksel fikirler hakkında alışılmadık sorular sorulmaya başlanmıştır. Dünya ülkeleri, insanlar ve onların etkileşimleri için gittikçe artan oranda artan siyasi, askeri, ekonomik, demografik ve çevresel baskıyı anlamak için çok boyutlu düşünmeye gerek vardır.

Gelecekte insanlık için bir dizi sorun ve zorluğun karşılanması beklenmektedir. Eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan (Annan, 2006: 205), "*Olağanüstü zorluklarla dolu bir dünyayla ve olağandışı birbirine bağlılık ile karşı karşıyayız. Ayrıca hepimiz yeni açık güvenliğe tehditler ve karmaşık ve öngörülemeyen gelişen eski tehditlerle karşı karşıyayız*" demektedir, BM'nin Daha Güvenli Bir Dünya (2004, s.2) raporunda, dünyayla ilgili olarak şimdi ve gelecek yıllarda karşılaşılabileceğimiz altı tehdit kümesini sıralamaktadır:

- Ekonomik ve sosyal tehditler, yoksulluk, bulaşıcı hastalıklar ve çevresel bozulma
- Devletler Arası Çatışma
- İç savaş, soykırım ve diğer büyük ölçekli acımasızlıklar
- Nükleer, radyolojik, kimyasal ve biyolojik silahlar
- Terörizm
- Uluslararası örgütlü suç

Bu envanter, önümüzdeki yıllarda dünyada ne gibi meselelerin geleceğine dair önemlidir. Bunun yanı sıra tanımlanan sorunlar gelecek yıllarda uluslararası ilişkilere hangi ana sorunun hakim olacağı ve hangi senaryoları ve teorileri belirleyeceği hakkında fikir vermektedir. (Kegley, 2011:597)

4. ALGILARIN DÜNYA SİYASETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Genel olarak oluşan algıların dünya siyaseti üzerinde yadsınamaz etkisi vardır. Görüntülerimizi şekillendiren birçok faktör vardır; çocukken nasıl sosyalleştikimiz, yaşanan travmatik olaylar, kişilikleri ve psikolojik ihtiyaçları ve fikirleri etkilemektedir. Ayrıca saygı duyulan uzmanlar ve yakın arkadaşlar ve meslektaşlar tarafından dile getirilen dünya meseleleri hakkındaki görüşlerden etkilenmek daha kolaydır. Buna göre, bu imgeyi diğer inançlar olmadan tutarlı kılmaya ve birinin önceden var olan inançları (bilishler) ile yeni bilgiler arasındaki tutarsızlıkları inkar etme yönündeki genel psikolojik eğilim yani bilişsel uyumsuzluk (Harmon, 2012:543-549) olarak bilinen bir psikolojik süreci kullanarak (Festinger, 1957), dünyayı tasvir ederken çelişen bilgileri reddetmeye çalışılmaktadır. Kısacası akıl bilgileri seçer, ekranlar ve filtreleyebilir; dolayısıyla, algılar yalnızca günlük yaşamdaki olaylara değil, aynı zamanda bu olayları nasıl yorumladığımız ve içselleştirdiğimize de bağlıdır.

Fakat bireylerde söz konusu olan bu durumun bütün ülkeler için geçerli olduğunu otomatik olarak varsaymamaya özen göstermeli ve devlet başkanları gibi liderlerin inançlarını kendi yetkileri altındaki insanların inançlarıyla eşitlememelidir. Bununla birlikte, liderlerin olağanüstü derecede etkisi vardır. Örneğin, "Büyük Vatanseverlik Savaşı"nda (Rusya'nın İkinci Dünya Savaşı'na atıfta bulunduğu üzere) yirmi altı milyon Sovyet kaybı, uzun zamandır yabancı işgalden duyulan devam eden korkuyu güçlendirmiş ve bu da Sovyet politikacıların bir neslinin ABD'yi algılamasına neden oldu. Benzer şekilde, Amerika Birleşik Devletleri kurucuları, 18. yüzyıldaki Avrupa güç politikalarını ve tekrar eden savaşlarını bozguna uğrattılar ve ABD dış politikasında daha sonra ortaya çıkan görünüşte iki çelişkili eğilime katkıda bulundular: (1) Amerika'nın izole etme dürtüsü (Dünya işlerinden çekilme eğilimi) ve (2) Küresel koşullar son derece tehlikeli hale geldiğinde dünyayı kendi imajında düzeltme kararlılığı (Kegley, 2011:12-20).

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkeyi Milletler Cemiyeti üyeliğini reddetmeye yönelttiler ve İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ABD'nin küreselci dış politikasını başlatarak ülkenin neredeyse her yerde her konuda aktif katılımını sağladılar. Ülkelerini erdemli olarak düşünen Amerikalıların çoğu, başkalarının bazen neden bu kadar geniş kapsamlı uluslararası eylemciliğini kibirli veya tehditkar olarak gördükleri konusunda yeterince anlayışlı değiller; bunun yerine, aktif ABD müdahaleciliğinde yalnızca iyi niyetler görüyorlar. Eski Cumhurbaşkanı Jimmy Carter'ın söylediği gibi, "*Amerikalıların anlaması gereken en zor şey, diğerlerinden daha iyi olmadıkları*" demektedir (Kegley, 2011:13).

Liderler ve vatandaşlar inanç ve değerlerine ters düşen bilgiyi yok sayma veya yeniden yorumlama eğilimindedir. Karşılıklı yanlış algılamalar, özellikle de ülkeler arasındaki ilişkiler düşman olduğunda, dünya siyasetinde uyumsuzluk yaratmaktadır.

Birincil uluslar üstü aktörleri ayırt etmek çok önemlidir. Dünya bir sahne ve oyuncular çoktur. Bundan dolayı uluslararası faaliyetlerde yer alan başlıca aktör kategorilerini tanımlamak ve sınıflandırmak (bazen ajanlar da denir) gerekir. Her ulus ötesi aktörün, çeşitli derecelerde bireysel ve toplu eylemleri, dünya siyasetini değiştiren eğilimleri şekillendirir.

1648 yılından bu yana dünya siyasetinin tarihi çoğunlukla egemen olan devletler arasındaki etkileşimlerin tarihçesidir. Devletlerin çıkarları, yetenekleri ve hedefleri, dünya siyasetinin en güçlü şekillendirme güçleridir.

Giderek artan bir şekilde, dünya meseleleri uluslararası ilişkilerdeki yeni büyük aktörler tarafından da etkilenmektedir: "Birleşmiş Milletler (BM) üyesi devletlerden oluşan küresel uluslararası örgütler ve ulusal sınırları aşan hükümetler arası örgütler (IGOs) Avrupa Birliği (AB) gibi bölgesel örgütler gibi. Bu gibi uluslararası örgütler bağımsız dış politikalar yürütür ve bu nedenle kendi başlarına küresel aktörler olarak kabul edilebilir. Buna ek olarak, belirtildiği gibi, bireyler, uluslararası meselelere katılmak için birlikte özel koalisyonlarını oluşturmak üzere bir araya gelirler. Çok uluslu şirketler ve organizasyonlar "(STK'lar) sivil toplum" bunun örneğidir. Kapsam ve amaç bakımından çeşitli bu devlet dışı aktörler kendi gündemlerini belirleyerek gittikçe küresel etki yaratmaktadırlar (Mearsheimer, 2009:241-256; Donnelly, 2000:64-65; Keohane, 1986:167; Legro ve Moravcsik, 1999:6-18; Kegley, 2011:16-17)

Uluslararası sebebin nedenini açıklayan çoklu sebepleri yorumlayıcı bir biçimde kavrayabilme yoluyla, dünya siyaseti, mümkün olan açıklayıcı nedenlerin envanteri ile bir bulmaca hakkında nereye bakılacağını gösteren bir analitik kategori seti sunar. Bu analitik ayırım, uluslararası olayların veya gelişmelerin, en başta bulmacanın birden fazla parçasını analitik amaçlar için farklı kategorilere veya seviyelere ayırarak anlaşılabilir yaygın bir bilimsel uzlaşmaya uymaktadır. Araştırmacılar, üç düzeyden birine (veya daha fazlasına) odaklanır. Şekil 1'de gösterildiği gibi, bu sınıflandırma, analiz seviyeleri olarak bilinir; (1) bireyleri, (2) küresel aktörler olarak devletleri ve (3) tüm küresel sistemi göstermektedir.

Şekil 1. Dış siyasi kararları ve uluslararası ilişkileri etkileyen bazı faktörler (Kegley, 2011:19)

Analizin bireysel seviyesi, devlet ve devlet dışı aktörler için önemli kararlar vermekten sorumlu kişilerin yanı sıra davranışları önemli siyasi sonuçları olan sıradan vatandaşların kişisel özelliklerini de ifade eder. Burada, örneğin, bireylerin algularının, politik tutumlarında, inançları ve davranışları üzerindeki etkisini doğru bir şekilde tespit edebiliriz. Ayrıca her birinin küresel tiyatronun önemli bir parçası olup olmadığını ve neden dünya politikasının incelenmesinin hayatlarımız ve geleceğimiz ile alakalı olduğunu sorgulayabiliriz.

Devletin analiz seviyesi, devletlerin dış politika süreçlerini ve bu devletlerin iç özelliklerini (örn. hükümet türünü, ekonomik ve askeri güç seviyesini ve vatandaşlık gruplarının sayısını) yöneten yetkili karar verme birimlerinden oluşur; liderlerin dış politika tercihlerini şekillendirir ve sınırlandırır. Örneğin, devletlerin savaş ve barış ile ilgili kararlar verme süreçleri ve bu kararları yerine getirme yetenekleri, devlet analiz seviyesine girer.

Küresel düzeyde analiz, devletlerin ve devlet dışındaki aktörlerin küresel evredeki etkileşimlerini ifade eder ve davranışları nihai olarak uluslararası politik sistemi şekillendirir. Yani dünya siyasetini karakterize eden konferans ve işbirliği düzeylerini ifade eder. Zengin devletlerin yoksul ülkelerin tercihlerini belirleme kapasiteleri, küresel düzeyde analiz altına girer. Barışın devam etmesi için BM'nin kapasitesi (veya yetersizliği) de bu şekildedir (Kegley, 2011: 18).

Görüldüğü gibi, devletlerin dış politikalarını şekillendiren faktörler ve diğer tüm küresel aktörlerin kararları üç temel seviyede sınıflandırılabilir. Küresel düzeyde, iç savaşların yaygınlığı ve ticaretteki karşılıklı bağımlılığın derecesi gibi uluslararası sistemin yapısal özellikleri vardır. Devlet düzeyinde, devletin hükümet türü veya vatandaşlarının görüşleri gibi iç veya dış etkiler vardır. Bireysel seviyede, liderlerin özellikleri, kişisel inançları, değerleri ve kişilikleri vardır. Her üç seviye aynı anda kararları etkiler, ancak göreceli ağırlıkları genelde karar anındaki durumlara ve koşullara bağlıdır (Kegley, 2011:19).

Her analiz düzeyindeki etkilerin ürünü olan küresel eğilimler ve sorunlara ilişkin örnekler çok çeşitlidir. Bir ithalatçı ülke tarafından koruma yasası uygulanan ticaret politikaları, giyim ve arabaların tüketicilerine maliyeti arttırmakta ve imalat devletlerinde vatandaşların yaşam standartlarını düşürmektedir. Bu tür politikalar bir hükümet (devlet düzeyinde) tarafından başlatılır, ancak hem korumacı ülkelerde yaşayanların hem de yurtdışında yaşayanların (bireysel düzeyde) yaşam kalitesini düşürerek, misilleme ticaret savaşlarını hızlandırıp tehdit ederken küresel ticaret seviyesini düşürmektedir. (Küresel düzeyde).

Tabii ki, bazı gelişmeler ve konular için, öncelikle bir veya iki belirli seviyeden kaynaklanan faktörler ve kuvvetler diğer seviyelerden daha analitik bir kaldıraç sağlar (Kegley, 2011: 20).

Geçmiş fikirler ve olayların mevcut gerçekler üzerindeki etkisini takdir etmek önemlidir. Filozof George Santayana "*Geçmiş hatırlamayanlar bunu tekrarlamaya mahkûm edildi*" demektedir. Bugün dünya politikasındaki dramatik değişimleri anlamak ve bunların geleceği nasıl şekillendireceğini tahmin etmek için, olayları uluslar arası sınırları aşan uzun vadeli bir perspektif çerçevesinde incelemek önemlidir. Çünkü temel aktörler arasındaki etkileşim kalıpları değişmiştir.

5. DÜNYA SİYASETİ

Dünya Siyaseti, uluslararası ilişkilerin örnekler ve düzenlemelerle tekrar etmeye tabi olduğunu savunmaktadır. Değişiklikler ve kaoslara rağmen ulus ötesi aktörlerin davranışları rastgele değildir. Bu, kalıplaşmış eğilimler tarafından yönetilir ve "yasaları" veya genelleştirilmiş eylem ve tepki kalıplarını ortaya çıkarmayı mümkün kılmaktadır. Realist kuramcı Hans J. Morgenthau'nun *Politics Among Nations*'da (Morgenthau, 2005) savunduğu gibi geçmişteki tarihsel kayıtlar, uluslararası siyasetin bilimsel çalışmasını anlamlı bir entelektüel çaba haline getirmek için yeterli süreklilik sağlar ve zaman/mekan boyunca değişmeyen ülkeler arası etkileşim konusunda bazı dersler sağlar. Bu kalıpları ortaya çıkarmak ve tarihin sağladığı derslere dayalı sağlam politika kararları vermek amacındadır (Kegley, 2011:600).

Belirli koşullar altında, belirli ulus ötesi oyuncular aynı tür uyaranlara aynı şekilde tepki verirler. Yine de istisnalar vardır. Bazen benzer durumlarda benzer aktörler farklı kararlar verir. Bu nedenle, dünya siyasetinde düzenliliklerin varlığına rağmen, sosyal bilimciler, küresel geleceği kesin olarak tahmin etmek için tekdüze, deterministik bir kanun tasarısı kuramazlar. Bunun yerine, muhtemel olan şeyle ilgili koşullu tahminler yaparlar. (Singer, 2000:3-21).

Neyin vuku bulacağını tahmin etmeyi zorlaştıran bir başka faktör, dünya siyasetindeki tesadüfi olayların rolüdür. Tarih, Yunan filozofu Aristo'nun kazara bağlaçlar dediği şeylerle doludur (olayların tesadüfen bir araya geldiği durumlar). Örneğin I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesini düşünelim. Savaşın en yakın nedenlerinden birinin Avusturya Arşidük'ü Franz Ferdinand'ın 28 Haziran 1914'te Saraybosna'da öldürülmesi olduğunu belirtmek gerekir. O günün başlarında birkaç suikastçi başarısız olmuştur. Arşidük'ü öldürmek için bir fırsat bulmada başarısız olarak hayal kırıklığı içinde vazgeçmişlerdir. Ferdinand'ın konvoyu bir şehir hastanesindeki hastaları ziyaret etmek için yolda yanlış dönüş yaptığında, suikastçılardan

biri olan Gavrilo Pincip'in tesadüfen bir şeyler yemeye gittiği bir kafenin önünde kısaca durdu. Archduke'ın açık hava otomobilini sadece 5 metre uzakta bulmaktan dolayı şaşkınlık içinde Princip, iki kere ateş ederek Arşidük'ü ve karısını öldürdü. O tarihte Avrupa'da siyasi iklim göz önüne alındığında, Franz Ferdinand'a suikast gerçekleşmemiş olsaydı, başka bir şey savaşı hızlandırabilirdi. Ancak siyaset bilimci Stuart Bremer (Bremer 2000:35) " farklı bir tetikleyici olayın bir gün, bir ay veya bir yıl sonra I. Dünya Savaşı'nı üreten aynı olay zincirine yol açıp açamayacağını kim söyleyebilir " diye sorar.

Tarihin ulusal imajları sıklıkla parti siyasi perspektiflerine göre değişir. Barışseverler, komünistler, sosyal demokratlar, liberaller, muhafazakar ve radikal sağ kanat partiler Birinci Dünya Savaşı'nın çok farklı hikayelerini anlatır; şimdiye kadar, her kuşakta Birinci Dünya Savaşı'nın farklı bir tarihi yazılmıştır, başlarda kaynaklarda bilgi sınırlıydı ve daha sonra neredeyse tamamen aynı kaynak stokunun çağdaş politikayla renklendirilmiş yorumları eklenmiştir (Jahn, 2015:95). Savaşı tetikleyen suikastın üzerinden yüz yıl geçtikten sonra kimin suçlu veya savaştan sorumlu olduğu sorusu bu kadar güçlü duygulara neden olmayabilir, ancak bu konuyla ilgili duygular tamamen kaybolmamıştır.

Gelecekte mümkün olan pek çok, bazıları arzu edilir; diğerleri korkutucu olay ortaya çıkacaktır. Her ne kadar somutlaşacağını kesin olarak tahmin edemesek de, mevcut trendlerin muhtemelen nasıl gelişeceğini ve olayların gidişatını tercih ettiğimiz küresel bir geleceğe kanalize etmek için nasıl adım atılabileceğini tahmin ederek olasılıkları daraltabiliriz.

Aşağıda, dünya siyasetinin geleceğini düşünmek için altı soru bulunmaktadır. Bu soruların uzun vadeli sonuçlarını düşünürken, (1) akla gelebilecek küresel öngörülerin mümkün olduğunu düşünmek, (2) hangilerinin en olası olduğunu tahmin etmek ve (3) hangi politikaları göz önüne almak tercih edilen küresel geleceği ortaya çıkarmak için en büyük yardımcı olacaktır:

1. Küreselleşme bir Tedavi mi Lanet mi?
2. Teknolojik Yenilik, Küresel Sorunları Çözmeyi? Baskılayacak Mı?
3. Jeostratejik Alanlarda/Kıtalarda Silahlı Saldırganlığın Türleri Büyük Hata Hattı Olabilir mi?
4. Büyük Güçler İnsan Haklarını Korumak İçin Araya Girecek Mi?
5. Dünya Yanlış Savaşa Hazırlanıyor mu?
6. Bu, "Tarihin Sonu" mu yoksa Mutlu Sonların Sonu mu?

Neden dünya ve içindeki devletler kontrol dışı dönüyor gözüküyor? Bu soruya bir cevap, birbirine bağımlı karmaşıklığın arttığı yeni bir çağda kapsamlı yönetim krizleri yaratan dönüştürücü bir güç olarak anlaşılan yaygın olarak kabul edilmiş sosyal olarak oluşturulmuş "küreselleşmeye" atfedilir. Küreselleşme, gezegendeki her şeyin şimdiye kadar olduğundan daha yakın bir şekilde bağlı olduğu fikrini ortaya çıkarmıştır, ancak dünya çapındaki değişikliklerin hızlandırılmasıyla ortaya çıkan muazzam düzeltmeleri yönetmek için zayıf ve hazırlıksız kurumsal bir temel üzerine kuruludur.

Dünyanın dönüştürülmüş, birbirine bağlı, sınırların olmadığı ve ortak kozmopolit kültüre (Appiah, 2006) entegrasyonu, eski bağımsızlık, kimlik ve özerklik duygularını azalttı ve birçok devleti rekabetçi bir küresel pazarda katılım yoluyla işbirlikçilerden yararlanabilmek için egemenliklerinin bir kısmını teslim etmeye itti. Eski Fransız başbakanı Edouard Balladur'un "milliyetçiliğin sonu" olarak nitelendirdiği biçim "dünyaya katılmak veya ilgisiz olmak" tır.

İyimser bir bakış açısıyla, egemen devletlerin tek taraflı küresel sorunlarla başa çıkma becerilerinin azalması sonucunda herkesin ortak kaderine dair bir farkındalık ortaya çıkacaktır. Bu mantığa göre, insanlık, ulusal sınırların, seyahat, iletişim ve ticarete küresel devrimden kaynaklanan çoklu zorluklara karşı çok az koruma sağladığını daha iyi tanımaya başlayacaktır. Bu paylaşılan sorunlar yalnızca kollektif ve çok taraflı işbirliği ile yönetilebilir (Barrett, 2007). Küreselleşme, küresel işlem ağına takılanların dış politika davranışları üzerinde güçlü bir kısıtlama ağı oluşturur. Sonuç olarak, küreselleşme devletlerin işbirliği yapmasını zorunlu kıldığından, eyaletler arası bağlantıların sıkılaştırılmaya devam edilmesi memnuniyetle karşılanmalıdır (Norberg, 2006)

Daha kötümser bir perspektiften bakıldığında, şu an durdurulamayacak gibi görünen küreselleşmenin bugünkü dönemi zirve noktasını geçebilir (Abdelal ve Segal 2007:103-114). Kötümserciler, mevcut küreselleşme döneminin, son 1870-1914 döneminde küreselleşmenin feci biçimde yaptığı gibi, sona ermekten ziyade giderek artan bir şekilde birbirine bağımlılık yaratmaya devam ettiğini ifade ederler. (Friedman, 2008). Küreselleşme, uluslararası düzeyde daha fazla işbirliğine değil, rekabetin kesintiye uğramasına yol açabilir. Sonuç olarak artan temas ve entegre bir devletler topluluğuna doğru eğilim, dostluk değil düşmanlığı doğurabilir.

Yirminci yüzyılın sonlarında başlayan küreselleşme dalgalarını mikro elektronik ve bilgi işleminde devrimci değişimler/ keşifler takip etmiştir. Fizikçi filozof Freeman Dyson (Dyson, 2007:4-8), "en azından bilgisayarlar önceki elli yıl boyunca hayatımıza egemen oldu. "Biyoteknoloji, önümüzdeki otuz yılda hayatımıza egemen olacak" demektedir. Bununla birlikte, teknolojik devrimin sonuçları kesin değildir. Teknolojik yenilikler bazı sorunları çözmekte ancak başkalarına neden olmaktadır. Nobel ödüllü ekonomist

Wassily Leontief, "Teknoloji bize hayal kırıklığına uğramamış yardımları verebilir, ancak bize onarılamaz hasarlar da verebilir. "Verimliliği ve ekonomik çıktıyı artırabilir, ancak aynı zamanda işçileri yerinden oynatarak, toplumsal huzursuzluk ve çevresel zararları tetikler" demektedir.

7. DÜNYA SİYASETİNDE TREND VE DÖNÜŞÜM

Her tarihsel dönem bir dereceye kadar değişikliklerle işaretlenmiştir. Ancak, şimdi, değişim hızı daha hızlı ve sonuçları her zamankinden daha derindir. Birçok gözlemciye göre günümüzdeki olaylar zinciri, dünya siyasetinin devrimci bir yeniden yapılanmasını ima eder. Sayısız bütünleştirici eğilimler bu olasılığa işaret eder. Dünya ülkeleri, iletişim ve ticarete birbirine yaklaşıyor ve küreselleşmiş bir pazar oluşturuyor. Ancak aynı zamanda, parçalanma eğilimleri daha az umut verici bir tablo çiziyor. Silahların yayılması, küresel çevre bozulması ve etnik çatışmanın yeniden ortaya çıkması, bozukluklarla dolu bir yeniden yapılandırmaya işaret ediyor.

Görünen odur ki, dünya, dünya politikasında geçiş dönemi yaşıyor. Entegrasyon ve parçalanmanın karşıt güçleri, dönüşümün ufukta muhtemel gelişimine işaret ediyor ancak gerçek tarihsel alan değişimlerini geçici değişimden ayırmak çok zordur. Bir sistemden diğerine geçiş anı açık değildir. Geçmişte, dünya siyasetindeki önemli dönüm noktaları, çoğunlukla var olan uluslararası düzenlemeleri bozan ya da yok eden savaşların sonucunda gerçekleşmiştir. Yirminci yüzyılda I. Dünya Savaşı ve II. Soğuk Savaşı, geçmişle temelde kopuşlara neden olmuş ve ülkelere çıkarlarının, amaçlarının ve önceliklerinin altında yatan alanları yeniden düşünmek için teşvikler sunarak büyük dönüşümler gerçekleştirmiştir. Benzer şekilde, 11 Eylül 2001'de (9/11) yapılan terörist saldırıların dünya meselelerinde köklü bir değişim yarattığını belirtenler vardır. Nitekim, 9/11 her şeyi değiştirmiş gibidir: Eski ABD Başkanı George W. Bush "Gece farklı bir dünya üzerine düştü" demiştir (Kegley, 2011:21).

Dünya siyasetindeki değişimi analiz etmek için, açık dönüşümün ortasında süreklilik ihtimaline bakmak da aynı derecede önemlidir. 9/11 terör saldırılarından bu yana radikal olarak farklı görünen her şeye rağmen, aynı şekilde kalabileceğini düşünün. William Dobson (Dobson, 2006:22-25), 9 / 11'in beşinci yıldönümünde "dikkat çekici olan şey, dünyanın ne kadar az değiştiği", "Uluslararası ticaretin ve küreselleşmenin büyük güçleri, saldırılardan büyük ölçüde etkilenmedi" şeklinde notlar yazmıştır. Tarihci Juan Cole (Cole, 2006:26) benzer bir açıklamada bulunmuştur. "Çin'in ekonomik bir dev olarak ortaya çıkışı, tüm ekonomik, diplomatik ve askeri etkileri ile devam ediyor" Hindistan ve Pakistan, Kuzey Kore ve Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail ile Güney Lübnan'daki ve Filistin topraklarındaki militanlar arasındaki çatışmalar da dahil olmak üzere on yıllarca süren çatışmalar sürüyor. "Bütün görünürlüğüne rağmen" 9/11 saldırıları, altta yatan kuvvetlerin çoğuna dokunmadı ve uluslararası siyaseti şekillendiren gerginliklerin sürmesini sağladı (Cole 2006:26).

Genellikle geleceğin otomatik olarak değişiklikler getirmesini bekleriz ve geçmişten gelen bazı kalıpların tekrar ortaya çıktıklarını keşfettikten sonra şaşırırız. Süren sürekliliklerin yanı sıra meydana gelen hızlı değişimler göz önüne alındığında, dünya siyasetinde büyük bir dönüşümün devam ettiğini varsaymak tehlikelidir.

Var olan bir ilişki kalıbının tamamen yeni bir küresel sisteme yol açtığını belirlemek için hangi kriterler yardımcı olabilir? Stanley Hoffmann (Hoffmann, 1961:2015-237), üç sorudan birine yeni bir yanıt aldığımızda yeni bir küresel sistemi tanımlayabileceğimizi savunur (1) Sistemin temel birimleri nelerdir? (Ör. Küresel yönetim için Devletler veya uluslararası kurumlar); (2) Bu birimlerin dış politikadaki en önemli hedefleri nelerdir? (Örn. Bölgesel fetih veya ticaret yoluyla maddi kazanç); (3) Bu birimler askeri ve ekonomik yetenekleri ile birbirlerine neler yapabilir?

Bu kriterler bizi yeni bir sistemin ortaya çıktığı sonucuna götürebilir. Birincisi, Avrupa, Güney Amerika, Kuzey Amerika ve Pasifik Limanında yeni ticaret ortaklıkları oluşturulur ve bu ticaret blokları ya da bağımsız, devlet dışı aktörler birbirleriyle rekabet eder hale gelir. Dahası, AB gibi uluslararası örgütler şimdi siyasi güçleri sayesinde bireysel devletlerle rekabet eder hale gelir ve İslamcı aşırı dinci gruplar gibi ulus ötesi dini hareketler küresel sistemin kendisine meydan okur. Uluslararası hukuk, bu sistemi, öncelikle, ortak bir dil, kültür veya etnik kimlikle birleşmiş olarak algıladıkları çeşitli vatandaşlık gruplarından oluşan her bir devletten oluşan bir sistem olarak tanımlamaktadır.

İkinci olarak, toprak fethi artık devletlerin egemen dış politika hedefi değildir. Bunun yerine, vurguları, geleneksel olarak askeri yöntemlerden etkilenme araçlarını ekonomik araçlara kaydırırlar. Bu arada, demokratik kapitalizm ile soğuk savaş dönemi Marksist-Leninist komünizm arasındaki ideolojik rekabet, artık uluslararası siyasette birincil bölünmeyi içermez ve önemli bir yeni eksen henüz belli değildir.

Üçüncüsü, silah teknolojisinin yaygınlaşması, düşmanların birbirlerine verebileceği zararları derinden değiştirmiştir. Yalnız büyük güçler artık dünyanın en ölümcül silahlarını kontrol altına alamazlar. Bununla birlikte, giderek artan bir şekilde, büyük güçlerin refahı, dünya çapında ekonomik koşullara bağlı olarak, büyüme yeteneklerini azaltacaktır.

Aktörler (birimler), hedefler ve yetenek türlerinin son yıllardaki derin değişimleri, devletlerin hiyerarşik güç sıralamasını önemli ölçüde değiştirmiştir. Geçmişte devletler arasında olduğu gibi zenginleri fakirlerden ayıran ekonomik hiyerarşi, hükümdarı yönetenlerden ayıran siyasi hiyerarşi, bazı tedarikçileri ve diğerlerini bağımlı kılan kaynak hiyerarşisi ve güçlülere zayıflara karşı koyan askeri asimetriler hala tüm ilişkileri şekillendirmektedir. Benzer şekilde, dünyayı yöneten kurumların yokluğunda uluslararası anarşinin sürmesi ve ulusal güvensizliği sürdürmek, halen savaş hazırlıklarını ve uluslararası görev olmadan güç kullanımını teşvik etmektedir. Böylece, değişim ve süreklilik aynı anda çağdaş dünya siyasetini şekillendirerek iki güç olarak bir arada var olur.

Süreklilik ve değişim arasındaki etkileşim, küresel aktörler arasındaki gelecekteki ilişkileri belirleyecektir. Bu, belki de döngülerin daha önceki dönemlerdeki kalıplara benzeyen periyodik olaylar dizisi olarak çok sıklıkla dünya siyasetini karakterize eden neden gibi görünür. Günümüzde küresel sistem önceki dönemlerle birlikte birçok özelliğe sahiptir.

Yunan filozof Heraclitus yirmi-beş bin yıl önce, " geleceğe dair kaçınılmaz olmayan tek şey değişim " demiştir. İki yüz yıl sonra, efsanevi Çinli general Sun Tzu, "bilge lider kaçınılmaz olanı kullanmalı" demiştir. Onların üzerinde birleştikleri ortak mesaj "Akıllı liderin değişimden faydalandığıdır" (Kegley, 2011:614).

SONUÇ

Bu dünyanın bir parçası olarak, küresel değişimin rüzgârları arasında uyumlu bir şekilde yaşamak istersek, dünya siyasetinin dinamik özelliklerini keşfetme zorluğuyla yüzleşmeliyiz. Her insan, dünya olaylarıyla gittikçe artan bir şekilde iç içe olduğundan, küresel sistemin nasıl çalıştığını ve değişikliklerin nasıl yeniden yaratıldığını araştırarak yararlanabilir. Kararlar ve davranışlar, güçlü hükümetlerin, devletlerin ve ulus ötesi aktörlerin yanı sıra küresel koşullara katkıda bulunurlar. Tüm insanlar ve gruplar dünya siyasetindeki değişikliklerle çevrilidir. Demokrasi ve milliyetçilik, bu süreçte halk egemenliğinin ikiz çocukları olarak kabul edilmektedir.

Dünya siyaseti küresel aktörlerin faaliyetlerini, amaçlarını ve ideallerini gerçekleştirmek ve savunmak için dünyayı nasıl etkilediğini inceler. Bazı rejimler neden hayatta kalırken diğerleri hayatta kalamaz? Cevap yalnızca rejim türüne bağlı değildir. Bir devletin yaşam süresi birden fazla faktöre bağlıdır, bu faktörlerin en önemlilerinden biri de çatışmanın yönetildiği, azaltıldığı ya da kaçınıldığı şeklindedir.

Çağdaş dünya siyasetinin paradoksu, artık sanal olmayan bir dünyanın olmasıdır. Tehlike arz eden ve potansiyel olarak yönetilemeyen bir dizi zorluklarla karşı karşıyadır. Bu bağlamda küreselleşme eş zamanlı olarak sorumlulukları genişletmiştir.

Son yıllarda yaşanan değişimler, milliyetçiliğin, etnik çatışmanın, başarısız devletlerin ve ayrılıkçı isyanların yeniden doğuşuna ek olarak, dünya düzeni için ulus ötesi tehditler ortaya çıkmıştır. Asit yağmuru, AIDS, H1N1, diğer bulaşıcı hastalıklar, uyuşturucu ticareti, uyuşturucu kaçakçılığı, uluslararası organize suç, ozon tabakasının delinmesi, iklim değişikliği, toplumsal cinsiyet eşitliği, enerji ve gıda kıtlığı, çölleşme ve ormansızlaşma, finansal krizler ve çöken ekonomiler ve ticarete korumacılık bunlardan bazılarıdır.

Dünya siyasetinin geleceği aynı zamanda devletlerin birlikte hareket etme yeteneğine bağlıdır. Sadece uyumlu uluslararası işbirliği yapma bu süreci yönetebilmede anahtardır. Geleceğin küresel zorluklarını yenmek ve daha güvenli ve adil bir dünya meydana getirmek için gerekli değişiklikleri uygulamada ve akıllıca kararlar almada vizyon gereklidir.

KAYNAKÇA

- ABDELAL, Rawi, and Adam Segal (2007). "Has Globalization Passed Its Peak?" *Foreign Affairs* 86 (January/February): 103-114.
- ANNAN, Kofi (2006). "Courage to Fulfill Our Responsibilities," pp. 205-09 in Helen E. Purkitt (ed.), *World Politics 05/06*. Dubuque, Iowa: McGraw-Hill/Dushkin.
- APPIAH, Kwame Anthony (2006). *Cosopolitanism: Ethics in a World of Strangers*, New York: Norton.
- BARRETT, Scott. (2007). *Why Cooperate? The Incentive to Supply Global Public Goods*. New York: Oxford University Press.
- BREMER, Stuart A. (2000). "Who Fights Whom, When, Where, and Why?" pp. 23-36 in John A. Vasquez (ed.), *What Do We Know About War?* Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.
- COLE, Juan. (2006). "9/11," *Foreign Policy* 156 (September/October):26-32.
- DOBSON, William J. (2006). "The Day Nothing Much Changed," *Foreign Policy* 156 (September/October): 22-25.
- DONNELLY, Jack (2000). *Realism and International Relations* (Cambridge: Cambridge University Press), pp. 64-65.
- DYSON, Freeman (2007). "Our Biotech Future," *The New York Review of Books*, 54 (July 19): 4-8.
- FESTINGER, Leon (1957). *A Theory of Cognitive Dissonance*. Evanston, Ill.: Row, Peterson.
- FRIEDMAN, Thomas L. (2008). *Hot, Flat, and Crowded: Why We Need a Green Revolution, and How It Can Renew America*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- GIDDENS, Anthony (1991). *Anthony Modernity and Self Identity*, Cambridge, Polity, p. 214.
- GIDDENS, Anthony (1994). *Anthony Beyond Left and Right*, Cambridge, Polity, p. 7.
- HARMON, Jones E. (2012). *Cognitive Dissonance Theory*, In. V.S. Ramachandran *Encyclopedia of Human Behaviour*, Vol 1, pp.543-549, Academic Press.

- HOFFMANN, Stanley, (1961). "International Systems and International Law," pp. 205-237 in Klaus Knorr and Sidney Verba (eds.), *The International System*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- JAHN, Egbert (2015). World Political Challenges, *Political Issues Under Debate* - Vol. 3
- KEGLEY, C. W. (2011). World Politics Trend and Transformation, 2010-2011 Edition, Printed in the United States of America
- KEOHANE, Robert O. (ed.), (1986). *Neorealism and its Critics* (New York: Columbia University Press), pp. 7, 167.
- LEGRO Jeffrey W. and Andrew Moravcsik, (1999). "Is Anybody Still a Realist?" *International Security*, 24(2), pp. 6-7, 12-13, 18.
- MÁRQUEZ, Jorge F., (2012). The Keys Of Governance. *A Political Science Review Of History* .
- MEARSHEIMER, John J. (2009). Reckless States and Realism, *International Relations* 23; 241-256.
- MORGENTHAU, Hans J. Kenneth W. Thompson, David Clinton (2005). *Politics Among Nations*, by McGraw-Hill Education.
- MOUFFE, Chantal (2005). *On the Political*, Taylor & Francis Group.
- NORBERG, Johan. (2006). "Three Cheers for Global Capitalism," pp. 52-60 in Robert M. Jackson (ed.), *Global Issues* 05/06. Dubuque, Iowa: McGraw-Hill/Dushkin.
- SINGER, J. David. (2000). "The Etiology of Interstate War," pp. 3-21 in John A. Vasquez (ed.), *What Do We Know About War?* Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.
- UNITED NATIONS (UN) (2004). *A More Secure World: Our Shared Responsibility*, Report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change.
- UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME (UNEP). (2004). *State of the Environment and Policy Perspective*. New York: United Nations.
- WALTZ, Kenneth N. (2009). "Reflections on *Theory of International Politics*: A Response to My Critics", in Keohane, *Neorealism and its Critics*, p. 330
- WALTZ, Kenneth N. (2008). *Realism and International Politics* (New York: Routledge), p. 54.